

ความลับ

ที่ นร ๐๑๐๕.๐๔/๗๒๖๖

สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี
ทำเนียบรัฐบาล กทม. ๑๐๓๐๐

๒๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๔

เรื่อง การแก้ไขปัญหาเขื่อนปากมูล

เรียน เลขาธิการคณะรัฐมนตรี

สิ่งที่ส่งมาด้วย สำเนาหนังสือสำนักนายกรัฐมนตรี ด่วนที่สุด ที่ นร ๐๑๐๕.๐๔/๑๑๙๒ ลงวันที่ ๒๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๔ และเอกสารประกอบ จำนวน ๑๐๐ ชุด

ด้วย นายกรัฐมนตรีได้เห็นชอบให้นำเรื่องการแก้ไขปัญหาเขื่อนปากมูล เสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณา ในวันที่ ๒๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๔

ทั้งนี้ เรื่องดังกล่าวมีรายละเอียด ดังนี้

๑. เรื่องเดิม

๑.๑ สมัชชาคนจน ได้ร้องเรียนต่อนายกรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๑๐ ตุลาคม ๒๕๕๒ ขอให้เปิดประตูระบายน้ำเขื่อนปากมูลอย่างถาวร และจัดหาที่ดินทำกินให้กับครอบครัวผู้ได้รับผลกระทบครอบครัวละ ๑๕ ไร่ เพื่อเป็นการชดเชยการสูญเสียโอกาสที่ไม่สามารถหาปลาในแม่น้ำมูลได้ ในช่วงเวลา ๑๕ ปี ที่เขื่อนปากมูลปิดประตูระบายน้ำ

๑.๒ เมื่อวันที่ ๒๘ ตุลาคม ๒๕๕๒ รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี (นายสาทิตย์ วงศ์หนองเตย) เป็นประธานในการประชุมเพื่อพิจารณาแก้ไขปัญหาตามที่กลุ่มสมัชชาคนจนเสนอ โดยมีผู้เข้าร่วมประชุม ประกอบด้วย ผู้ตรวจราชการสำนักนายกรัฐมนตรีและหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งตัวแทนกลุ่มสมัชชาคนจนประมาณ ๓๐ คน ซึ่งในการประชุมดังกล่าว กลุ่มสมัชชาคนจนได้เสนอขอให้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อพิจารณาแก้ไขปัญหาเขื่อนปากมูล โดยมีองค์ประกอบ ๔ ฝ่าย คือ ฝ่ายบริหาร ฝ่ายนักวิชาการ ฝ่ายราชการที่เกี่ยวข้อง และตัวแทนกลุ่มสมัชชาคนจน โดยที่ประชุมเห็นชอบให้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการดังกล่าว ตามข้อเสนอของกลุ่มสมัชชาคนจน

๑.๓ นายกรัฐมนตรีได้ลงนามในคำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรี ที่ ๒๗๕/๒๕๕๒ ลงวันที่ ๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๒ เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการแก้ไขปัญหาเขื่อนปากมูล โดยมีรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี (นายสาทิตย์) เป็นประธานกรรมการ นักวิชาการ ส่วนราชการที่เกี่ยวข้องและตัวแทนกลุ่มสมัชชาคนจนร่วมเป็นกรรมการในคณะกรรมการฯ ดังกล่าว โดยมีอำนาจหน้าที่ศึกษา รวบรวม ตรวจสอบ ข้อมูลงานวิจัยและข้อเท็จจริงที่เกี่ยวข้องกับการแก้ไขปัญหาเขื่อนปากมูล และจัดทำรายงานเสนอต่อรัฐบาล เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพิจารณาแก้ไขปัญหาเขื่อนปากมูล

๑.๔ คณะกรรมการแก้ไขปัญหาเขื่อนปากมูล ในการประชุม ครั้งที่ ๑/๒๕๕๓ เมื่อวันที่ ๑๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๓ มีมติเห็นชอบให้มีการแต่งตั้งคณะอนุกรรมการ จำนวน ๒ คณะ ดังนี้

๑.๔.๑ คณะอนุกรรมการศึกษาข้อมูลงานวิจัยและข้อเท็จจริงที่เกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาเขื่อนปากมูล โดยมีอำนาจหน้าที่รวบรวม วิเคราะห์ ตรวจสอบและพิจารณาศึกษาข้อมูลงานวิจัย หรือ ผลการศึกษา รวมทั้งผลการดำเนินการแก้ไขปัญหากรณีเขื่อนปากมูลที่ผ่านมา และจัดทำรายงานเสนอต่อคณะกรรมการแก้ไขปัญหาเขื่อนปากมูล

/๑.๔.๒ คณะอนุ....

๑.๔.๒ คณะอนุกรรมการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนที่ได้รับผลกระทบจากการก่อสร้างเขื่อนปากมูล โดยมีอำนาจหน้าที่รับฟังความคิดเห็นจากผู้มีส่วนได้เสียเกี่ยวกับการสร้างเขื่อนปากมูล และจัดทำรายงานเสนอต่อคณะกรรมการแก้ไขปัญหาเขื่อนปากมูล

๑.๕ คณะอนุกรรมการศึกษาข้อมูลงานวิจัยฯ ได้จัดทำรายงานผลการศึกษาข้อมูลงานวิจัยและข้อเท็จจริงที่เกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาเขื่อนปากมูลเสร็จเรียบร้อยแล้ว โดยมีข้อเสนอสรุปได้ดังนี้

๑.๕.๑ เปิดประตูระบายน้ำเขื่อนปากมูลตลอดปี เพื่อฟื้นฟูระบบนิเวศแม่น้ำมูล และทรัพยากรธรรมชาติ ให้กลับคืนสู่สภาพเดิม

๑.๕.๒ รัฐบาลควรคิดเรื่องการเยียวยาให้กับครัวเรือนผู้ได้รับผลกระทบจากการเปิดใช้เขื่อนปากมูล

๑.๕.๓ การหาแหล่งพลังงานเพื่อเสริมเสถียรภาพด้านพลังงานแทนเขื่อนปากมูล

๑.๕.๔ การเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการน้ำในการชลประทานให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

๑.๖ คณะอนุกรรมการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนฯ ได้มีการจัดประชุมเพื่อรับฟังความคิดเห็นจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเกี่ยวกับการก่อสร้างเขื่อนปากมูล และจัดทำรายงานผลการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนที่ได้รับผลกระทบจากการก่อสร้างเขื่อนปากมูลเสร็จเรียบร้อยแล้ว โดยมีข้อสรุปผลการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนฯ ดังนี้

๑.๖.๑ ผู้ที่ได้รับผลกระทบรุนแรงและโดยตรง ได้แก่ ผู้มีอาชีพประมง

๑.๖.๒ ลักษณะของผลกระทบที่เกิดขึ้น

๑) การลดลงของพันธุ์ปลาและปริมาณปลาในน้ำมูล ทำให้จับปลาได้ลดลง

๒) ความไม่คงที่ของระดับน้ำ การเพิ่มขึ้นและลดลงไม่เป็นไปตามวงจรธรรมชาติทำให้ปลาไม่สามารถวางไข่และชาวบ้านไม่สามารถใช้เครื่องมือหาปลาได้ ทำให้เกิดความไม่มั่นใจต่อการประกอบอาชีพประมง

๓) การกักเก็บน้ำมีผลกระทบพื้นที่ริมตลิ่ง (ป่าบุ่ง ป่าทาม) ซึ่งเป็นแหล่งพื้นที่อนุบาลลูกปลา เป็นแหล่งอาหารและพื้นที่เลี้ยงสัตว์ของชาวบ้าน

๔) การช่วยเหลือไม่ทั่วถึง การจ่ายค่าชดเชยไม่เป็นธรรม เพราะเป็นการชดเชยในระหว่างที่มีการก่อสร้างเขื่อนช่วงเวลา ๓ ปีเท่านั้น ขณะเดียวกันยังมีผู้คนจำนวนมากที่ยังไม่ได้รับการช่วยเหลือ

๑.๖.๓ ข้อเสนอในการแก้ไขผลกระทบ

๑) เร่งฟื้นฟูสภาพแวดล้อมโดยเฉพาะปัญหาน้ำเน่าเสีย

๒) ส่งเสริมอาชีพแก่ผู้ได้รับผลกระทบ

๓) ฟื้นฟูวัฒนธรรมความเชื่อ ความศรัทธาดั้งเดิมของชุมชนที่ได้รับผลกระทบ

๔) ส่งเสริมอาชีพใหม่ๆ ตามสภาพแวดล้อมที่เกิดขึ้น

๕) องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นควรสนับสนุนงบประมาณในการจัดหาพันธุ์ปลา ปล่อยลงในพื้นที่

๖) การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทยควรสนับสนุนงบประมาณในการปล่อยพันธุ์ปลา ปล่อยอย่างต่อเนื่อง

- ๗) พัฒนาระบบชลประทานให้ครอบคลุมพื้นที่และมีประสิทธิภาพ
- ๘) ส่วนการแก้ปัญหาให้กับชาวบ้านที่ได้รับผลกระทบโดยตรง คือ ให้เปิดเขื่อนถาวรและจัดหาที่ดินให้ครอบครัวละ ๑๕ ไร่

๑.๗ คณะกรรมการแก้ไขปัญหาเขื่อนปากมูล ในการประชุม ครั้งที่ ๒/๒๕๕๓ เมื่อวันที่ ๔ พฤศจิกายน ๒๕๕๓ ณ ห้องประชุมกรมการ ๑ ชั้น ๓ อาคารรัฐสภา ๑ รัฐสภา ได้พิจารณารายงานผลการศึกษาข้อมูลงานวิจัยและข้อเท็จจริงที่เกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาเขื่อนปากมูล และรายงานผลการรับฟัง ความคิดเห็นของประชาชนที่ได้รับผลกระทบจากการก่อสร้างเขื่อนปากมูล ตามที่คณะอนุกรรมการฯ ทั้ง ๒ คณะ เสนอแล้วมีมติเห็นชอบในหลักการของรายงานดังกล่าว

๒. เหตุผลและความจำเป็นที่ต้องเสนอคณะรัฐมนตรี

เนื่องจากขบวนการประชาชนเพื่อสังคมที่เป็นธรรม (ขปส.) ได้เดินทางมาชุมนุมบริเวณพระลานพระราชวังดุสิต และยื่นข้อเรียกร้องต่อนายกรัฐมนตรีประการหนึ่ง เพื่อให้แก้ไขปัญหาลผลกระทบจากการก่อสร้างเขื่อนปากมูล และได้มีการประชุมร่วมกับตัวแทน ขปส. เพื่อเจรจาหาแนวทางในการแก้ไขปัญหา โดยให้นำผลการเจรจาเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาต่อไป ตามข้อ ๔

๓. ความเร่งด่วนของเรื่อง

เรื่องด่วนที่สุด

๔. สารสำคัญ/ข้อเท็จจริง

๔.๑ ขบวนการประชาชนเพื่อสังคมที่เป็นธรรม (ขปส.) ซึ่งเป็นองค์การภาคประชาชน ประกอบด้วย เครือข่ายปฏิรูปที่ดินแห่งประเทศไทย เครือข่ายสลัม ๔ ภาค สมัชชาคนจน กรณีเขื่อนปากมูล เครือข่ายชุมชนเพื่อการปฏิรูปสังคมและการเมือง ชมรมประมงพื้นบ้านจังหวัดตรัง กลุ่มผู้ได้รับผลกระทบจากองค์การอุตสาหกรรมป่าไม้พิบูลมังสาหาร และกลุ่มผู้ได้รับผลกระทบจากโรงไฟฟ้าชีวมวลและคัดค้านโรงไฟฟ้านิวเคลียร์ อุบลราชธานี ได้รวมกลุ่มและเดินทางมาชุมนุมบริเวณพระลานพระราชวังดุสิต และยื่นข้อเรียกร้องต่อนายกรัฐมนตรี เพื่อแก้ไขปัญหาความเดือดร้อน โดยเสนอกรอบหลักการและแนวทางการแก้ไขปัญหาของ ขปส. รวม ๗ ข้อ

๔.๒ นายกรัฐมนตรีได้ประชุมปรึกษารัฐมนตรี ปลัดกระทรวง หัวหน้าส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง และตัวแทน ขปส. เมื่อวันที่ ๑๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๔ เวลา ๑๖.๐๐ น. ณ ห้องประชุมงบประมาณ อาคารรัฐสภา ๓ รัฐสภา เพื่อพิจารณาข้อเรียกร้องของ ขปส. โดยมอบนโยบายและหลักการในการแก้ไขปัญหา เพื่อให้ผู้ที่เกี่ยวข้องประชุมหารือในรายละเอียดร่วมกันต่อไป

๔.๓ ในการประชุมตามข้อ ๔.๒ นายกรัฐมนตรีได้มอบหมายให้รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี (นายสาทิตย์ฯ) เป็นประธานในการประชุมกลุ่มย่อยเพื่อแก้ไขปัญหาเขื่อนปากมูล ตามข้อเรียกร้องของ ขปส. โดยมีผลการเจรจาเพื่อนำเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณา ในวันอังคารที่ ๒๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๔ สรุปได้ดังนี้

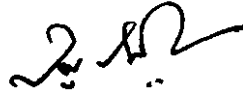
๔.๓.๑ เห็นควรทดลองเปิดประตูระบายน้ำเขื่อนปากมูลเป็นระยะเวลา ๕ ปี โดยให้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการขึ้นคณะหนึ่ง เพื่อทำหน้าที่ศึกษาเกี่ยวกับการฟื้นตัวของระบบนิเวศและวิถีชีวิตของชุมชน รวมทั้งผลกระทบจากการเปิดประตูระบายน้ำเขื่อนปากมูลดังกล่าว

๔.๓.๒ ยกเลิกมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๑๒ มิถุนายน ๒๕๕๐ แจ้งตามหนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ด่วนที่สุด ที่ นร ๐๕๐๖/๑๐๑๔๑ ลงวันที่ ๒๐ มิถุนายน ๒๕๕๐ และมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๑๗ กรกฎาคม ๒๕๕๐ แจ้งตามหนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ด่วนที่สุด ที่ นร ๐๕๐๖/๑๒๔๘๙ ลงวันที่ ๒๓ กรกฎาคม ๒๕๕๐ ทั้งฉบับ รวมทั้งมติคณะรัฐมนตรี คำสั่ง หรือประกาศอื่นใด ที่ขัดหรือแย้งกับแนวทางการแก้ไขปัญหาตามข้อเสนอของ ขปส.

๔.๓.๓ เห็นควรเยียวยาตามหลักมนุษยธรรมให้แก่ผู้มีอาชีพประมงที่ได้
จากการก่อสร้างเขื่อนปากมูล รายละเอียด ๓๑๐,๐๐๐ บาท โดยให้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการขึ้น
เพื่อทำหน้าที่ตรวจสอบรายชื่อผู้มีสิทธิได้รับการเยียวยาดังกล่าว
รายละเอียดปรากฏตามสิ่งที่ส่งมาด้วย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณานำเสนอคณะรัฐมนตรีต่อไปด้วย จักขอบคุณมาก

ขอแสดงความนับถือ

(นายจตุรงค์ ปัญญาติก)
ปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี

ศูนย์บริการประชาชน E-mail : ccc@opm.go.th

โทร. ๐ ๒๒๘๓ ๑๒๙๐ โทรสาร ๐ ๒๒๘๑ ๘๑๐๙

ผู้ประสานงาน : นายกฤต สิงห์เหลือ และนางสาวรวีวรรณ บุญศิริธรรมชัย /โทร. ๐๘ ๙๗๑๙ ๐๐๐๙